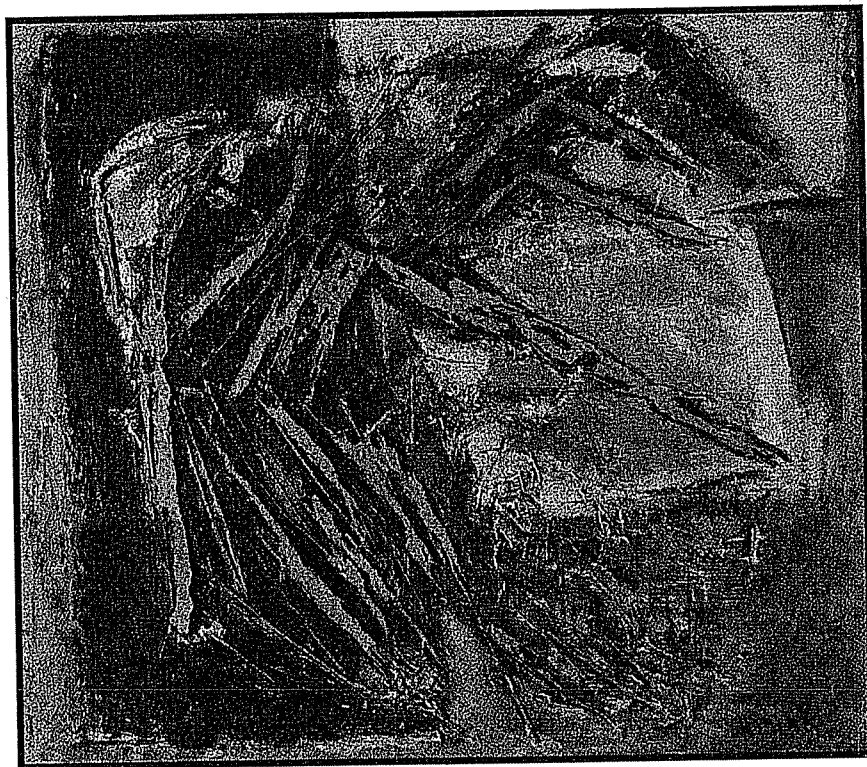

πόρφυρας

67-68

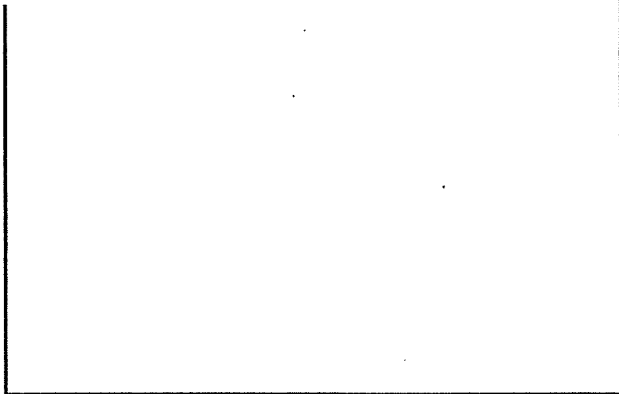
ΚΕΡΚΥΡΑ
ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1993
ΜΑΡΤΗΣ 1994

-
- ΔΑΡΒΙΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ Η «ΦΟΝΙΣΣΑ» ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ (Τζίνα Πολίτη)
 - ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΒΑΚΑ-ΜΠΡΑΟΥΝ (Γιώργος Καλογεράς)
 - ΒΙΟ-ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΕΡΑΤΗ (Γ. Φαρίνου-Μαλαματάρη)
 - Η ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (Δημ. Κουκουλομμάτης)
 - Ο ΣΤΡΟΒΙΛΟΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΘΕΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΡΕΜΠΩ (Φ. Ταμπάκη-Ιωνά)
 - Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ Ε.Χ. ΓΟΝΑΤΑ (Χρήστος Δανιήλ)
 - ΠΟΙΗΣΗ: Ezra Pound, David Maria Turolfo, Αλεξ. Μιζάλης, Μ. Γραμματικού
 - ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ: Γεο. Χυτήρης, Λουκιανός Ζαμίτ
 - ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ 1738 (Αθ. Χ. Τσίτσας)
 - Η ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΣΟΝΕΤΟΥ ΤΟΥ Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ (Θεοδ. Πυλαρινός)
 - ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΟΥ Γ. ΣΑΜΑΡΤΖΗ (Ανακοίνωση Γ. Κάρτερ)
 - ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΧΑΡΑΥΓΗ» (Κ. Μίσσιος)

Εικονογράφηση με έργα της Σαπφώς Κυριάκη

Δελ. 1000

το βιβλίο

ΑΘΗΝΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
ΛΕΑΙΝΑ ΤΗΣ ΒΙΤΡΙΝΑΣ
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ, 1992

Αν με την *Αμνάδα των ατμών*, όπου αντικείμενα, από τα πλέον θνητά και εφήμερα (κουζινικά, απορρυπαντικά, τρόφιμα, λαχανικά κ.ά.), συμμετέχουν σε μια απόκρυφη και λιτή τελετή, η Αθηνά Παπαδάκη κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα προσωπικό ποιητικό σύμπαν, μια δική της ποιητική μυθολογία, με τη *Λέαινα της βιτρίνας*, την πέμπτη κατά σειρά ποιητική της συλλογή, έχοντας προχωρήσει πλέον εκφραστικά, κατορθώνει να ανάγεται την ίδια στιγμή από το καθημερινό στο μεταφυσικό, από το εφήμερο στο συμπαντικό. Εικοσιεννέα και τρία «σιωπηλά» ποιήματα, γραμμένα σε τόνο έντονα προσωπικό (κυριαρχεί, άλλωστε, η αφήγηση σε πρώτο ενικό πρόσωπο - να μιλήσουμε για αυξημένη αυτοαναφορικότητα; -), ελλειπτικό και ενίοτε αφοριστικό, ορίζουν θεματικά και εκφραστικά το τελευταίο της ποιητικό βιβλίο.

Θα μπορούσε να δει κανείς τα ποιητικά βιβλία της Παπαδάκη (ανάμεσα στην *Αμνάδα των ατμών* και τη *Λέαινα της βιτρίνας* παρεμβάλλονται οι συλλογές *Γη και πάλι* και *Ωχροτάτη έως του λευκού*) σαν μια περιδίνηση σε θεματικά ομόκεντρους κύκλους: κυρίαρχη η γυναίκα - νοικοκυρά, μνηστή, νύφη, μητέρα, παραμάνα, χήρα, ερωμένη, πόρνη - σε μια πορεία αρχικά λευκή που, όμως, αναπόφευκτα, σχεδόν τελεολογικά, από την κοινωνική της θέση, αλλά και την οντολογική της φύση, καταλήγει στην απόγνωση, στο πένθος. Διάχυτη η μελαγχολία της τελετής: στο ντύσιμο, στα ψιμύθια, στο άγγιγμα του λινού ή του βελούδου, αλλά ταυτόχρονα στην απόλαυση του στιγμιαίου, στην πένθιμη αποδοχή του ερωτικά ανεκπλήρωτου, του ανέφικτου. Μέσα απ' αυτή την υποκειμενική και κατεξοχήν γυναικεία θέαση του κόσμου, καθώς και την εμμονή στην ίδια σκηνογραφία, η απεικόνιση του γυναικείου σώματος αποκτά αρχετυπικές διαστάσεις. Έχοντας θητεύσει στα ουτοπιστικά μηνύματα του Μάη του '68 («Εμπιστευθείτε το ανέφικτο· μόνο αυτό» [σ. 23]), αλλά και

στους ανατολίτες μυστικούς, η Παπαδάκη μεταπλάθει καλλιτεχνικά τα βιώματά της με μια επιγραμματική σοφία, από τη σκοπιά μιας γυναίκας που, διαθέτοντας αυξημένη την αίσθηση του τραγικού, αλλά και την αίσθηση των εσχάτων ορίων, δεν υποτάσσεται στην καθεστηκυία τάξη («Όπως το πρέπει-σπάει κάποτε/ γεμίζοντας τη ζωή θρούψαλα./ Για κάθε ευλύγιστο και δίχως αμοιβή / ραγίζω, / διασαλεύω την τάξη, άρα ζω» [σ.15]). Ωστόσο, παράλληλα, βιώνει οδυνηρά το πυρετικό της ολοκαύτωμα («Θυλούμαι αδέσποτη με παλτό αμαρτία στην πλάτη./Μη μου προσάπτετε θάρρος ή όνειρο/ αν δείτε τις γόβες μου/ τσούλες σ' αγρύπνιας πάτωμα./ Μια πυρκαγιά προσωπική ν' αποκτήσω θέλησα./ Δεν ήξερα/ πρώτα πως έπρεπε να κάψω τον παράδεισό μου» [σ. 9]). Πάνω σ' αυτή την ενοχική αντίφαση οικοδομούνται τα καλύτερα ποιήματα του νέου βιβλίου.

Την ποίηση της Παπαδάκη διαπερνά το όνειρο, η γεύση του «καμένου παραδείσου», η αίσθηση του εφήμερου και του διαρκούς, του δυναμικού και του εύθραστου, η αγωνία της σιωπής και του λόγου. Παρά το γεγονός ότι η Παπαδάκη δουλεύει με τα ίδια θεματικά υλικά, δεν οδηγείται στον μανιερισμό, όπως συμβαίνει με άλλους ποιητές της γενιάς της, αλλά από συλλογή σε συλλογή προχωρεί σε μια ολοένα βαθύτερη και εσωτερικότερη πραγμάτευση των θεμάτων της, συνθέτοντας ένα είδος ποιητικής αυτοβιογραφίας.

Αν στο *Γη και πάλι* η γλώσσα κινείται ενίοτε αμήχανα ανάμεσα σε αρχαϊσμούς και φιλοσοφικούς ρεμβασμούς, στην *Ωχροτάτη έως του λευκού* και τη *Λέαινα της βιτρίνας* - συλλογές που ουσιαστικά αποτελούν μίαν ενότητα - η Παπαδάκη επαναφέρει την ποιητική της έκφραση στη δροσιά της *Αμνάδας των ατμών*: σε ορισμένα, όμως, σημεία το μείζον προτέρημά της, δηλαδή η πύκνωση και η αφαίρεση, υπονομεύεται από την παρατεταμένη χρήση μεταφορών, που αποβαίνει σε βάρος της ποιητικής διαύγειας. Ότι τελικά διαφοροποιεί τη *Λέαινα της βιτρίνας* από τις προηγούμενες συλλογές, πέρα από το γεγονός ότι πρόκειται για ωριμότερο βιβλίο, είναι μια δειλή, αλλά συνειδητή, απόπειρα θεματικής διεύρυνσης. Στην δεύτερη ενότητα της συλλογής, που τιτλοφορείται «Τα σιωπηλά», η ποιήτρια προσεγγίζει το θέμα της σιωπής («Η πιο γενναία της γλώσσας πράξη/ είναι η σιωπή» [σ. 46]): η ερωτική σιγή, η σιγή ως καρτερία, η ποιητική παύση, η αγωνία του άρρητου και της ενσάρκωσης του ποιήματος με λέξεις («Σέβομαι τη σιγή,/ έρχεται απ' το σύμπαν,/σπάνιο έδεσμα του ποιητή /λίγο πριν μπει στον λήξεων/ τα μαύρα ρούχα» [σ. 43]). Η ενότητα αυτή περιέχει τα πιο ευαίτητα ποιήματα της συλλογής. Έπειτα από σχεδόν είκοσι χρόνια ποιητικής παρουσίας, η φωνή της Παπαδάκη είναι μία από τις πλέον διακρινόμενες της σύγχρονης ποίησής μας. Και αν η δονούμενη, σχεδόν εκρηκτική, ποιητική της ιδιοσυγκρασία μάς στερεί την απόλαυση της εργα-στηριακά ραφιναρισμένης ποίησης, μας χαρίζει, ωστόσο, στιγμές σπάνιας ποιητικής ανάτασης.